DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN EN ARMOEDEBESTRIJDING, CULTUUR EN GELIJKE KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: **- Voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 maart 2011 tot vaststelling van de investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de sector van de kinderopvang, wat betreft de bouwtechnische en bouwfysische normen**
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit voorontwerp van besluit actualiseert en verzamelt de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de sector van de kinderopvang.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

- **Beleidsdomein**: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)
- **Beleidsveld:** Zorginfrastructuur

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2026/154 van 11 mei 2025.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

1. De beleidsnota van minister Gennez

Administratieve vereenvoudiging en deregulering vormen een rode draad in de beleidsnota van minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding Caroline Gennez:

- *'We zorgen voor administratieve vereenvoudiging en stroomlijning van het aanbod om de effectiviteit en efficiëntie van de dienstverlening te verbeteren. …. We schaffen de regeldrift af en verminderen de administratieve rompslomp.'* (pg. 29)
- *'We streven naar regelluwe kaders … voor de infrastructuurvereisten, om regeldruk te verminderen. Daarbij blijven kwaliteit, veiligheid en betaalbaarheid van de zorg en ondersteuning essentieel.'* (pg. 31)

2. Basisprincipes herziening VIPA-normen

In uitvoering van bovenstaande beleidsintenties heeft het VIPA zijn regelgeving m.b.t. de bouwtechnische en bouwfysische normen, de dossiersamenstelling en de subsidiemogelijkheden (nieuwbouw, verbouwing, aankoop, …) grondig herzien. Het voorontwerp van besluit dat voorwerp is van deze nota handelt over de wijzigingen in de bouwtechnische en bouwfysische normen van de sector van de kinderopvang. De wijzigingen met betrekking tot de bouwtechnische en bouwfysische normen van de andere sectoren, de dossiersamenstelling en de subsidiemogelijkheden worden ingevoerd in een tweede fase.

Bij alle herzieningen vertrok het VIPA van de volgende basisprincipes:

Vereenvoudiging en actualisering

Specifieke vermelding sowieso geldende regelgeving

Specifieke verwijzingen naar regelgeving die ook geldt als ze niet in de VIPA-regelgeving vermeld staat (bv. brandveiligheid, toegankelijkheid, …) worden maximaal geschrapt. Ook concrete normen die al in andere regelgeving of richtlijnen zijn opgenomen worden geschrapt. Dit om dubbels en contradicties te vermijden.

Afwijkingsmogelijkheden

Dit wijzigingsbesluit formuleert een éénduidige afwijkingsmogelijkheid die, in een tweede fase, ook voor de andere VIPA-sectoren zal gelden en verruimt ze. Momenteel verschillen deze per sector of voorzieningstype en betreffen ze meestal afwijkingsmogelijkheden van specifieke normen.

Responsabilisering: vage en te detaillistische bepalingen

Vage bepalingen (bv.: 'vlotte en veilige circulatie', …) en detaillistische normen (bv.: verplichte administratieve ruimte, oppervlakte voor bergruimte, …) worden ook geschrapt.

Multifunctionaliteit en uniformiteit

VIPA-investeringssubsidies dienen om zorgvoorzieningen te bouwen of te verbouwen die gedurende minstens 20 à 25 jaar in gebruik kunnen blijven voor een bepaalde functie. Gebouwen veranderen soms echter sneller van functie of combineren verschillende functies. Meer uniforme en sectoroverschrijdende normen dragen ertoe bij dat de (zorg)gebouwen flexibel kunnen worden ingezet. Bij elke norm is bekeken of deze specifiek is voor een bepaald voorzieningstype of geldt voor verschillende voorzieningstypes. Dit heeft geleid tot minder sectorspecifieke normen en meer focus op algemene, uniforme normen.

3. Nieuwe structuur voorontwerp van besluit herziene algemene en specifieke bouwfysische en bouwtechnische normen

De huidige VIPA-sectorbesluiten bevatten algemene en specifieke bouwtechnische en bouwfysische normen. De **algemene normen** verwijzen in de huidige sectorbesluiten naar externe regelgeving die geldt voor alle (zorg)gebouwen (brandveiligheid, toegankelijkheid, …), ook als de VIPA-regelgeving er niet naar verwijst.

De **specifieke bouwtechnische en bouwfysische normen** bevatten normen die eigen zijn aan een bepaalde voorzieningsvorm of een bepaalde sector. Soms bevatten deze normen ook bepalingen die voor verschillende sectoren gelden, bv. voor alle residentiële voorzieningsvormen (bv. verblijfsruimte van minimaal 30 m^2 voor alle residentiële voorzieningstypes). Nu staan deze gelijkaardige bepalingen telkens opgenomen in de verschillende sectorbesluiten, soms zelfs met een verschillende formulering.

In een **eerste fase** wijzigt dit besluit enkel de bouwtechnische en bouwfysische normen in het VIPA-sectorbesluit voor de kinderopvang. Dit omwille van de prioriteit die het voorontwerp van VIPA-besluit over de kinderopvang krijgt naar aanleiding van de ambities die geformuleerd zijn in de conceptnota 'Plan kinderopvang 2025-2029' die op de Vlaamse Regering van 4 april 2025 is meegedeeld en het Vlaams Regeerakkoord namelijk: *'We passen de VIPA-regels onder andere voor kinderopvang aan, zonder al té stringente regels, zodat er meer geïnvesteerd wordt in de kinderopvang en andere zorgvormen.'*.

Om maximaal in te zetten op uniforme normen (zie basisprincipe) opteren we ervoor om in een **tweede fase**, als ook de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de andere sectoren dan deze van de kinderopvang, de dossiersamenstelling en de subsidiemogelijkheden (nieuwbouw, verbouwing, aankoop, …) grondig herzien zijn, één besluit op te stellen dat de inhoud van de verschillende VIPA-sectorbesluiten, ook dit van de kinderopvang dat nu gewijzigd wordt, samenbrengt. Dit nieuwe besluit formuleert de sectoroverschrijdende bouwtechnische en bouwfysische normen (bv.: voor alle residentiële) en voegt per sector als bijlage de sectorspecifieke normen toe. De aparte sectorbesluiten worden met dat ene nieuwe voorontwerp van besluit opgeheven. Zo zitten alle bouwtechnische normen en normen met betrekking tot subsidiemogelijkheden in één besluit, wat overzicht biedt en is éénduidigheid over sectoroverschrijdende normen maximaal gegarandeerd.

De reden dat we nu eerst het VIPA-sectorbesluit kinderopvang aanpassen om het pas in een tweede fase te laten opgaan in het nieuwe besluit met sectorspecifieke bijlagen is dat we zo al niet bijna van bij aanvang met een gewijzigd volledig herzien nieuw besluit moeten werken. Omdat we voor de andere sectoren dan deze van de kinderopvang, al direct de algemene normen zouden moeten aanvullen met normen voor voorzieningen voor nachtopvang, die niet gelden voor de kinderopvang, zouden we al bijna direct moeten werken met subartikels (bv. 15/1 of 15/1/1), wat de helderheid en leesbaarheid van de regelgeving niet te goede komt. Inhoudelijk heeft deze aanpak geen gevolgen.

In onderstaande toelichting maken we telkens een vergelijking tussen artikels in het bestaande en in het gewijzigde VIPA-sectorbesluit kinderopvang, zodat duidelijk is wat er verandert. Houd hierbij voor ogen dat de definities en normen onder artikel 1, artikel 2 en artikel 3, 1e lid, 1° t.e.m. 9° en 2e lid sectoroverschrijdend zijn en in een tweede fase dus ook van toepassing worden op alle VIPA-sectoren. Enkel de normen in artikel 3, 1e lid, 10° t.e.m. 17° zijn specifiek van toepassing op de sector van de kinderopvang.

Sommige elementen van de sectorverschrijdende normen zijn nieuw voor de kinderopvang, maar zijn in vele gevallen al reguliere bouwpraktijk of worden ingeschreven omdat ze in bepaalde andere sectoren minder vanzelfsprekend, maar wel nodig zijn (bv.: plafondhoogte verblijfsruimtes, …).

4. Toelichting bouwtechnische en bouwfysische normen

4.1. Definities

Voorontwerp VIPA-sectorbesluit kinderopvang	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
*'**Art. 1.** In dit besluit wordt verstaan onder :* *1° erfgoedgebouw: een gebouw dat aan één van de volgende voorwaarden voldoet:*	*'Art. 3 § 1. In dit artikel wordt verstaan onder:* *1° ruimte: een afzonderlijke binnenruimte als vermeld in artikel 14, eerste lid, van het*

a) een beschermd monument als vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013; *b) een gebouw dat deel uitmaakt van een beschermd cultuurhistorisch landschap of van een beschermd stads- of dorpsgezicht als vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013;* *c) een gebouw dat vastgesteld is in de inventaris van het bouwkundig erfgoed als vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013;* *d) een gebouw dat ingeschreven is in de inventaris van het onroerend erfgoed van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest overeenkomstig het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening;* *e) een gebouw dat is erkend en beschermd overeenkomstig het Werelderfgoedverdrag van 16 november 1972:* *2° Fonds: het Fonds, vermeld in artikel 2, 4°, van het decreet van 23 februari 1994 inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden;* *3° kinderopvanglocatie: een kinderopvanglocatie als vermeld in artikel 2, eerste lid, 3°, van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters;* *4° leefruimte: een ruimte die bestemd is voor dagelijkse woon- en dagactiviteiten van zorggebruikers en waarin zorggebruikers aanzienlijke delen van de dag verblijven, behalve om enkel te slapen of te rusten. Afhankelijk van de doelgroep en het voorziene gebruik kan ook de kamer een leefruimte zijn"* *5° sector van de kinderopvang: de kinderopvanglocaties.* *6° ruimte: een door deuren en wanden van vloer tot plafond akoestisch van elkaar gescheiden zone. Deze definitie geldt niet voor de buitenruimte;* *7° sector van de kinderopvang: de kinderopvanglocaties;* *8° verblijfsruimte: een ruimte waarin zorggebruikers, bezoekers of personeel doorgaans langer dan een half uur verblijven;* *9° zone: een oppervlakte met een bepaalde functie.'*	*Vergunningsbesluit van 22 november 2013. Deze definitie geldt niet voor de buitenspeelruimte;* *2° zone: een oppervlakte met een bepaalde functie.'*

Het huidige VIPA-sectorbesluit kinderopvang bevat al definities van 'ruimte' en 'zone'. Deze definities worden hier licht gewijzigd. De definitie van 'ruimte' is herzien omdat deze sinds 2023 niet langer opgenomen is in het Vergunningsbesluit van 22 november 2013. Bij deze herziening wordt de definitie verduidelijkt en inhoudelijk gelinkt aan de definitie van een 'zone'.

Het UNESCO-werelderfgoed wordt toegevoegd in de definitie van erfgoedgebouw en komt op die manier ook in aanmerking komt voor afwijkingen op bouwtechnische en bouwfysische normen.

Er worden ook definities van 'rechtstreeks', 'verblijfsruimte' en 'leefruimte' toegevoegd, omdat daar bij de bespreking met voorzieningen regelmatig onduidelijkheid over bestaat. Ter verduidelijking voor de definitie van 'verblijfsruimte': Dit zijn bv. geen bergruimtes, sanitair, …

4.2 Infrastructuur afgestemd op de doelgroep

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 2, 1e lid *De infrastructuur moet afgestemd zijn op de doelgroep waarvoor deze gerealiseerd wordt.'*	Geen normen in het huidige sectorbesluit.

Bij de herziening van de normen geeft het VIPA sectoren meer vrijheid om over bepaalde aspecten zelf keuzes te maken. Bij beperkte of een gebrek aan vergunnings- of erkenningsnormen in sommige sectoren (bv. personen met een handicap, …) geeft deze bepaling het VIPA en de functionele entiteiten een minimale houvast bij de beoordeling van VIPA-aanvragen.

4.3 Verwijzing naar externe regelgeving

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 2, 2e lid *De infrastructuur moet voldoen aan* ***alle van toepassing zijnde regelgeving inzake infrastructuur.*** *'*	*'Art. 2, 1e lid De algemene bouwtechnische en bouw-fysische normen waaraan de infrastructuur met een functionele bestemming in de sector van de kinder-opvang moet voldoen om voor een investerings-subsidie in aanmerking te komen, zijn: 1° …..'*

Elk VIPA-sectorbesluit verwijst naar de algemene bouwtechnische en bouwfysische normen, die verwijzen naar externe regelgevingen die sowieso van toepassing zijn op zorggebouwen (toegankelijkheid, brandveiligheid, milieu, …). De bepaling wordt licht geherformuleerd omdat de 'algemene bouwtechnische en bouwfysische normen' in het nieuwe besluit niet meer alleen op de externe regelgeving slaagt, maar ook op de sectoroverschrijdende VIPA-normen.

4.4 Bereikbaarheid openbaar vervoer

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
Geen bepaling.	*'Art. 2 2e lid De gebouwen waarover een voorziening in de sector van de kinderopvang beschikt, moeten gemakkelijk toegankelijk en bereikbaar zijn, onder meer met het openbaar vervoer.'*

Het blijft nodig dat voorzieningen bereikbaar zijn, o.a. met het openbaar vervoer. Een aanvrager heeft echter geen vat op mogelijk wijzigende haltes van bv. bussen, waardoor deze norm niet wordt overgenomen in het voorontwerp van besluit.

4.5 Daglicht

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang

***'Art. 3, 1e lid, 1°** In alle leefruimtes bedraagt het **raamoppervlak** minstens 1/6 van de nettovloeroppervlakte. tenzij de leefruimte meer dan 30 m^2 bedraagt, dan bedraagt het raamoppervlak minstens 1/7 van de nettovloeroppervlakte. Enkel de lichtdoorlatende glasoppervlaktes van verticale ramen rechtstreeks verbonden met de open lucht tellen mee. …'*	*'Art. 3 §6, 2° de oppervlakte van de buitenramen bedraagt minstens een zesde van de vloeroppervlakte;'*

Momenteel voorzien verschillende VIPA-sectorbesluiten dat de raamoppervlakte in de leefruimte minstens 1/6 moet bedragen van de nettovloeroppervlakte van de leefruimte. Ook voor het VIPA-sectorbesluit van de kinderopvang is dit het geval. Deze norm wordt nu versoepeld bij leefruimtes die groter zijn dan 30 m^2. Daar is het voldoende dat de raamoppervlakte minstens 1/7 bedraagt van de nettovloeroppervlakte. Dit artikel spreekt over 'leefruimte'. Dit betekent een versoepeling omdat dit bv. slaapkamers van een kinderdagverblijf uitsluit van de verplichting. Beide wijzigingen bieden meer ontwerpvrijheid zonder verlies aan daglichtkwaliteit. De norm wordt in het aangepaste sectorbesluit kinderopvang een algemene i.p.v. een sectorspecifieke norm.

De norm voegt ook '*Enkel de lichtdoorlatende glasoppervlaktes van verticale ramen rechtstreeks verbonden met de open lucht tellen mee*.' toe, wat vooral een verduidelijking is van 'raamoppervlak'. Verticale ramen zijn enkel glasoppervlaktes in gevels. Dakkoepels, dakramen, lichtstraten, interne ramen of glaspartijen die niet rechtstreeks uitgeven op de open lucht worden dus niet meegerekend.

4.6 Ongehinderd zicht

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	**Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang**
***'Art. 3, 1e lid, 1°** … Er is zittend altijd een ongehinderd zicht naar buiten mogelijk.* *Bij minstens 50% van de raamoppervlakte in elke leefruimte ligt de **bovenrand van de onderregel van het raam** op een maximale hoogte van 15 cm ten opzichte van de vloerpas.* *Onder onderregel van het raam wordt verstaan de onderste rand van het doorzichtige deel van het glasoppervlak.'*	*'Art. 3 §6, 3° de hoogte van de vensterbanken van de buitenramen in de leefruimtes bedraagt maximaal 0,6 meter;'*

In het verlengde van de raamoppervlakte vindt het VIPA het belangrijk dat elke doelgroep, van personen met een handicap tot baby's en peuters, zowel in zit- als lighouding, een ongehinderd zicht naar buiten kan hebben. De inspiratiebundel integrale toegankelijkheid voor kinderopvanglocaties, opgesteld door INTER, stelt dat de bestaande norm met een onderregel van het raam voor kinderen jonger dan 3 jaar van maximum 60 cm te hoog is om vanuit liggende of kruipende positie ongehinderd naar buiten te kunnen kijken. Voor deze doelgroep is een onderregel op 15 cm het maximum. De onderregel van een raam is de onderste rand van het doorzichtige deel van het glasoppervlak. Niet de vensterbank dus, want dan heb je nog een raamkader dat niet doorzichtig is. Dit verruimde zicht draagt bij tot een kindvriendelijke inrichting. Voldoende daglicht ondersteunt dan weer het welzijn, de biologische klok van de kinderen en vermindert stress en vermoeidheid. In de meeste recent gebouwde of verbouwde kinderdagverblijven zijn grote ramen of schuifdeuren voorzien, waarmee ze meestal nu al aan deze norm voldoen.

Deze norm van maximum 15 cm geldt slechts voor 50% van de ramen in de leefruimte. Het zicht naar buiten vanuit een lig- en/of kruippositie is immers enkel relevant in ruimten waar kinderen lang verblijven. Voor ruimten waar ze enkel slapen of kort verblijven, dus niet.

Analoog aan de aanpassing van deze norm voor de kinderopvang, is het voorstel voor de andere sectoren momenteel dat de bovenrand van de onderregel verlaagd wordt van 85 naar 65 cm, zodat bv. personen met een handicap vanuit een zithouding ongehinderd zicht naar buiten hebben.

4.7 Bereikbare zorg- en ondersteuningsfuncties

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 3, 1e lid, 2° *De infrastructuur en de daarbij horende signalisatie zijn zodanig ontworpen, gerealiseerd en onderhouden dat elke zorggebruiker, ongeacht beperking of handicap, op een gelijkwaardige wijze toegang heeft tot de aangeboden zorgfuncties. Bij het ontwerp wordt rekening gehouden met de principes van* ***Universal Design*** *(ontwerpen voor iedereen). In alle ruimtes die voor de zorggebruikers toegankelijk zijn, worden* ***niveauverschillen****, zoals treden, trappen en andere hindernissen, vermeden. Er is minstens één* ***rolstoeltoegankelijk toilet****.'*	Geen normen in het huidige sectorbesluit.

De toegankelijkheidsverordening[1] is van toepassing op de publiek toegankelijke delen van het gebouw. Dit zijn volgens de huidige verordening: '*de ruimtes die openstaan voor het publiek of bedoeld zijn voor gemeenschappelijk gebruik, ook al is de toegang beperkt tot één of meer welbepaalde categorieën van personen, met uitzondering van de ruimtes die alleen toegankelijk zijn voor werknemers, alsook van de technische ruimtes en opslagruimtes die niet dienen als archiefruimte, en van de toegangen en deuropeningen, gangen en overlopen en niveauverschillen die uitsluitend naar die ruimtes leiden.*'.

De verordening geldt momenteel niet in dezelfde mate op alle voorzieningen:

- als de publiek toegankelijke delen kleiner zijn dan 150 m^2 moet enkel de toegang tot het gebouw toegankelijk zijn;
- als de publieke toegankelijke delen kleiner zijn dan 400 m^2 moeten enkel de publieke delen op het gelijkvloers toegankelijk zijn;
- als de publiek toegankelijke delen groter zijn dan 400 m^2 moeten deze allemaal toegankelijk zijn.

Waar de verordening niet van toepassing is, namelijk op de niet-publiek toegankelijke delen, vraagt het VIPA met bovenstaand voorstel dat van elke aangeboden zorgfunctie in een voorziening minstens één toegankelijk is. Voor een voldoende groot kinderdagverblijf betekent dit vanuit de huidige verordening toegankelijkheid bv. dat elke zorggebruiker (bij de kinderopvang is dit de ouder, want baby's kunnen geen rolstoel gebruiken) alle leefgroepen, de toiletten en de omkleedzone moet kunnen bereiken. Als het kinderdagverblijf kleiner is dan 400 m^2, volstaat het voor het VIPA dat slechts één leefgroep bereikbaar is.

Zowel het VIPA als de verordening spreken over 'toegankelijkheid' en niet over 'integrale toegankelijkheid'. 'Toegankelijkheid' betreft doorgangsbreedtes, draaicirkels, hellingen, drempels, gidslijnen en lift en minimaal 1 rolstoeltoegankelijk toilet per sanitair blok. 'Integrale toegankelijkheid' heeft daarnaast ook betrekking op

[1] Besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 tot vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening betreffende toegankelijkheid

zitplaatsen, tafels, ... en garandeert een volledig zelfstandig gebruik van een ruimte door bv. een rolstoelgebruiker.

INTER, het Vlaams expertisecentrum toegankelijkheid dat o.a. instaat voor de opmaak van de toegankelijkheidsadviezen, kan in zijn advisering afwijkingen toestaan en hanteert daarbij de VIPA-regelgeving over toegankelijkheid als ondergrens.

Momenteel ligt er een ontwerp van nieuwe toegankelijkheidsverordening ter goedkeuring voor. Dat ontwerp maakt geen onderscheid meer in oppervlakte van publieke delen van voorzieningen, zodat ze zowel voor grote als voor kleine voorzieningen en zowel voor ambulante als voor dagopvang-voorzieningen van toepassing zal zijn. Als dit ontwerp, zoals het nu voorligt, in voege treedt, kan het voorgestelde artikel 7 in de VIPA-regelgeving geschrapt worden. Tot zolang behoudt het VIPA artikel 7.
Om deze toegankelijkheid te realiseren moet de kinderopvanglocatie bij het ontwerp rekening houden met de principes van Universal Design. Dit betekent dat het ontwerp inclusief is, zodat zoveel mogelijk mensen – ongeacht leeftijd, beperking of andere factoren – het product, de dienst of de omgeving kunnen gebruiken zonder extra hulpmiddelen.

4.8 Nuttige plafondhoogte

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 3, 1e lid, 3° *De* ***nuttige hoogte van alle verblijfsruimtes*** *is minstens 2,50 meter, gemeten van de vloer tot aan het afgewerkte plafond, of 1,80 meter onder hellende daken, op voorwaarde dat er in deze ruimte overwegend een nuttige hoogte van minstens 2,50 meter bereikt wordt.'*	Geen normen in het huidige sectorbesluit.

2,5 meter nuttige plafondhoogte is een gangbare bouwpraktijk en staat ook in de Codex Welzijn op het werk en in verschillende VIPA-sectorbesluiten opgenomen. De norm heeft enkel betrekking op verblijfsruimtes, wat bv. betekent dat het plafond van toiletten of bergruimtes lager mag zijn. De ruimte onder hellende daken worden meegerekend als nuttige oppervlakte als ze een minimale hoogte van 1,8 meter heeft en ze hoofdzakelijk een nuttige hoogte van 2,5 meter heeft. Dit laat toe dat plaatselijke verlagingen van het plafond (bv.: voor technieken zoals ventilatie, …) mogelijk zijn zonder een afwijking aan te vragen.

In o.a. de sector kinderopvang is deze norm momenteel niet verplicht. Met dit voorontwerp van wijzigingsbesluit veralgemeent het VIPA deze norm voor alle door het VIPA gesubsidieerde voorzieningstypes.

4.9 Privacy

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 3, 1e lid, 4° *Afhankelijk van de doelgroep en de functie, laat de infrastructuur toe dat de* ***privacy*** *van elke zorggebruiker verzekerd kan worden, zowel auditief als visueel, zowel naar de buitenwereld als naar andere zorggebruikers, bezoekers of personeel toe. Afhankelijk van de doelgroep worden daartoe functies fysiek van elkaar gescheiden. Er zijn voldoende* ***gespreksruimtes voor privaat overleg*** *tussen zorggebruikers, bezoekers of personeel.'*	Geen normen in het huidige sectorbesluit.

De privacy van de zorggebruiker garanderen is nu al in verschillende sectoren verplicht, weliswaar niet voor kinderopvang. Deze bepaling doet geen afbreuk aan de verwachting dat er binnen de kinderopvang permanente begeleiding en actief auditief en visueel toezicht is. De verwijzing naar privacy ten aanzien van andere zorggebruikers moet gelezen worden in functie van de doelgroep en de functie van de voorziening. In de kinderopvang heeft deze bepaling vooral betrekking op privacy ten aanzien van derden.

Ondanks het feit dat het momenteel geen verplichting is voor de kinderopvang, gebeurt het al in de praktijk. Zo zorgt men er bv. voor dat toiletpotjes niet zichtbaar zijn vanop de straat. De norm betekent dan weer niet dat in een kinderdagverblijf de leefruimtes of buitenspeelruimtes afgeschermd moeten zijn van de straatkant.

Naast visuele en akoestische afscherming vraagt deze maatregel ook dat het mogelijk is om een privégesprek te voeren met gebruikers. Deze mogelijkheid kan in een apart gesprekslokaal, maar evengoed in het bureau van de coördinator of een administratieve ruimte, zolang het maar afgesloten kan worden.

4.10 Voldoende, veilige en vlot bereikbare buitenruimte

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 3, 1e lid, 5° *Er is voldoende, veilige en vlot bereikbare* ***buitenruimte****, afgestemd op de zorggebruikers, de bezoekers en het personeel. Kinderopvanglocaties beschikken over ten minste 3 m^2 buitenruimte per zorggebruiker. Aan elke gemeenschappelijke leefruimte is er een rechtstreeks bereikbare buitenruimte verbonden die volledig omheind is.'*	*'Art. 3 §3. De kinderopvanglocatie beschikt over een buitenspeelruimte.* *Voor de buitenspeelruimte, vermeld in het eerste lid, gelden de volgende normen:* *1° de kinderopvanglocatie beschikt over een aan het gebouw aanpalende, veilige en passend ingerichte buitenspeelruimte die bestemd is voor de opgevangen kinderen;* *2° de buitenspeelruimte is voor de kinderen veilig en gemakkelijk bereikbaar en is overal omheind;* *3° bij nieuwbouw is de beschikbare oppervlakte van de buitenspeelruimte minstens 3 m^2 per kind.'*

Buitenspelen is een noodzaak voor kinderen. Het ondersteunt hun motorische, fysieke, cognitieve en sociale ontwikkeling. Onderzoek koppelt voldoende buitenruimte aan gevarieerd spel, minder botsingen, minder conflicten en dus minder stress. Buitenruimte biedt kinderen ook natuur, daglicht en lucht. Buitenlandse richtlijnen plaatsen de ondergrens rond 7 m^2 buitenruimte per kind, met kwaliteitsdoelen tot 10–14 m^2.

Voor alle VIPA-sectoren wordt voldoende, veilige en vlot bereikbare buitenruimte, afgestemd op de gebruikers, verplicht. Voor voorzieningen met nachtverblijf en voorzieningen voor dagopvang, waaronder kinderdagverblijven moet deze buitenruimte een totale oppervlakte hebben van minstens 3 m^2 per zorggebruiker, moet er aan elke leefruimte een buitenruimte gekoppeld zijn en moet deze, afhankelijk van de doelgroep, omheind zijn.

Dit is nu al in vele sectoren het geval, waaronder de kinderopvang. Deze wijziging trekt over sectoren heen eenzelfde lijn en verduidelijkt de gebruikte termen:

- '*Voldoende'* betekent voor residentiële voorzieningen en voorzieningen voor dagopvang (waaronder kinderdagverblijven, omdat ze werken met leefgroepen) dat de totale oppervlakte van de buitenruimte minstens 3 m^2 per zorggebruiker (kind) bedraagt. Deze buitenruimte moet niet proportioneel verdeeld zijn over de verschillende leefgroepen. Zo kan een leefgroep op een eerste verdieping beschikken over een klein terras, terwijl een andere leefgroep op de gelijkvloerse verdieping een grotere buitenruimte heeft, zolang de totale samengetelde oppervlakte van de buitenruimte minstens 3 m^2 per kind bedraagt.
- De verplichting van deze minimale oppervlakte geldt ook voor voorzieningen voor dagopvang omdat gebruikers van die dagopvang veelal een halve tot een hele dag in die voorziening verblijven en dat het

dan aangewezen is dat ze naar buiten kunnen. Voor ambulante voorzieningen is dit minder nodig, omdat de gebruikers er meestal maar kort zijn (bv. voor een consultatie).

- '*Veilig'* vraagt voor een kinderdagverblijf dat de algemene inrichting van de buitenruimte veilig ontworpen en gerealiseerd is (bv. veilig om te vallen).
- *'Vlot bereikbaar'* wil voor voorzieningen die werken met leefgroepen, zoals kinderdagverblijven, zeggen dat (minstens een deel van) de buitenruimte rechtstreeks toegankelijk moet zijn vanuit de leefruimte, zonder dat zorggebruikers eerst een trap moeten nemen vanuit de leefgroep. De ontwerppraktijk leert dat een sterke binnen-buitenrelatie en een rechtstreekse toegang vanuit de leefruimte tot de buitenruimte belangrijke randvoorwaarden zijn voor het dagelijks gebruik van die buitenruimte.
- '*Afgestemd op de gebruikers'* veronderstelt dat de buitenruimte zo is ingericht dat de gebruikers er vlot gebruik van kunnen maken volgens hun noden. Voor kleine kinderen houdt dit bv. in dat ze uitnodigt tot spelen, ontdekken, ontwikkelingskansen biedt, ruimte geeft om te experimenteren en ook mogelijkheden voorziet om tot rust te komen, bv. via een kindvriendelijke inrichting.
- '*Afgestemd op de gebruikers'* betekent echter niet dat een buitenruimte voor bv. een kinderdagverblijf niet gedeeld kan worden met een andere voorziening of dat een kinderdagverblijf geen gebruik kan maken van een buitenruimte van een andere voorziening. Dit alles kan, zolang de buitenruimte voor de kinderen van het kinderdagverblijf maar vlot bereikbaar, voldoende groot, omheind en veilig is. Een voorwaarde hierbij is ook dat de voorziening, in casu een kinderdagverblijf, een genotsrecht van minstens 25 jaar heeft op minstens 3 m^2 buitenruimte per gebruiker. Dit om juridisch te garanderen dat er lang genoeg voldoende buitenruimte beschikbaar is voor de kinderen.
- Zo kan bv. een kinderdagverblijf voor zijn buitenruimte gebruik maken van de speelplaats van een school of kan de buitenruimte van het kinderdagverblijf overlopen in een speelplaats. Met het oog op het meer delen van infrastructuur over sectoren heen, biedt dit een duidelijke flexibiliteit, aangezien er momenteel soms onduidelijkheid heerst of buitenruimtes gedeeld mogen worden.
- De '*omheining'* voor kinderen onder de 3 jaar mag de volledige buitenruimte/speelplaats omvatten, niet enkel het deel of de oppervlakte bestemd voor de kinderen van het kinderdagverblijf.

Ook voor de buitenruimte geldt de algemene afwijkingsmogelijkheid als deze norm om bouwtechnische redenen of omwille van erfgoedwaarde van een gebouw niet haalbaar blijkt.

Tot slot kan een buitenruimte slechts gedeeltelijk overdekt zijn. De bedoeling is immers dat gebruikers in contact komen met buitenlucht en daglicht ervaren, wat niet kan als de buitenruimte volledig overdekt is.

4.11 Watertemperatuur

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 3, 1e lid, 6° *De technische installaties garanderen dat de* ***temperatuur van het water*** *dat bestemd is voor de zorggebruikers niet hoger is dan 38 °C.'*	*'Art. 3 §4, 2° de technische installaties garanderen dat de temperatuur van het water dat bestemd is voor de kinderen, niet hoger is dan 38 °C;'*

Deze norm is nu al opgenomen in verschillende VIPA-sectorbesluiten, waaronder dit van kinderopvang, en wordt nu uitgebreid naar alle voorzieningstypes. Voor bv. kleine kinderen is deze norm belangrijk om te vermijden dat ze een kraan opendraaien met heet water en zich zo verbranden. Ze hebben immers een hogere gevoeligheid voor warmte door een dunnere huid en een minder ontwikkelde reflex om zich snel terug te trekken van gevaar, zoals bij heet water. Omgekeerd moet het technisch wel mogelijk blijven om de watertemperatuur in de leidingen af en toe te verhogen tot bv. 65 °C om legionellabacteriën tijdig te bestrijden. Dit kan gerealiseerd worden door een thermostatische kraan te installeren.

4.12 Voldoende sanitaire ruimtes aangepast aan de behoeften van de doelgroep.

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang

***'Art. 3, 1e lid, 7°** Er zijn voldoende **sanitaire ruimtes** voor zorggebruikers, bezoekers en personeel, aangepast aan de behoeften van de doelgroep.'*	*'Art. 3 §8 2° de verzorgingszone beschikt over twee kindertoiletten als de verzorgingszone ook voor peuters is bestemd.* *Art. 3 § 9. De kinderopvanglocatie beschikt over:* *7° sanitair voor het personeel en voor de bezoekers;'*

Er moeten voldoende sanitaire ruimtes zijn voor elke doelgroep van een voorziening. 'Aangepast' betekent bv. voldoende rolstoeltoegankelijke toiletten als rolstoelafhankelijke personen de doelgroep zijn, voldoende kindertoiletten als de doelgroep baby's en peuters zijn. Deze norm betekent geen inhoudelijke verandering.

4.13 Voldoende bergruimte

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
***'Art. 3, 1e lid, 8°** Er is **voldoende bergruimte** en afhankelijk van de doelgroep is er ook:* • *plaats om mogelijke hulpmiddelen op te bergen en op te laden;* • *plaats om kinderwagens en draagstoelen dicht bij de ingang te stallen.'*	*'Art. 3 § 9. De kinderopvanglocatie beschikt over:* *3° een zone om kinderwagens te stallen in de onmiddellijke nabijheid van de hoofdingang. Die zone mag de circulatie niet hinderen;* *8° een berging.'*

In vele sectoren bestaat deze norm al, ook voor de kinderopvang. Voldoende bergruimte voor bv. stock, kuisproducten, tuingerief, spel- of activiteitenmateriaal is immers voor elke (zorg)voorziening belangrijk. Deze vernieuwde versie voegt 'draagstoelen' toe. Dit is een verduidelijking van de bestaande praktijk en waarborgt de toegankelijkheid en vrije doorgang in voorzieningen wiens gebruikers die hulpmiddelen, kinderwagens of stoelen (bv. autostoelen, …) nodig hebben. 'Hulpmiddelen' zijn in de kinderopvang enkel relevant als het over inclusieve kinderopvang gaat, waar bv. rolstoelen moeten gestald worden. De plaats voor die hulpmiddelen, kinderwagens en draagstoelen moet niet afsluitbaar zijn. Veelal staan deze in een nis in de gang of bij de ingang.

4.14 Een leefgroepunit per leefgroep

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
***'Art. 3, 1e lid, 9°** Elke leefgroep binnen de locatie beschikt over een afzonderlijke **leefgroepunit,** die is samengesteld uit één leefruimte, minstens één afsluitbare rustruimte en één verzorgingszone. Voor leefgroepen **vanaf 10 plaatsen** zijn er minstens twee afsluitbare rustruimtes beschikbaar. …. .'*	*'Art. 3 § 5. De gebouwdelen die bestemd zijn voor de kinderen, worden onderverdeeld in leefgroep-units. In één leefgroepunit wordt één leefgroep ondergebracht. De leefgroepunit is samengesteld uit één leefruimte, minstens één afsluitbare rustruimte en één verzorgingszone. Voor leefgroepunits met meer dan negen kinderen zijn er minstens twee afsluitbare rustruimtes beschikbaar. … .'*

Dit is een lichte herformulering van de bestaande norm, maar vormt geen inhoudelijke wijziging.

4.15 De ruimtes van de leefgroepunit zijn rechtstreeks verbonden

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
***'Art. 3, 1e lid, 9°** … . De ruimtes van de leefgroepunit zijn **rechtstreeks** met de leefruimte **verbonden**.'*	*'Art. 3 §5… . Binnen een leefgroepunit is visueel toezicht tussen de ruimtes onderling of tussen de ruimtes en de verzorgingszone mogelijk.'*

Binnen een leefgroep is het belangrijk dat een begeleider overzicht heeft en toezicht kan houden op de kinderen. De bestaande norm (‘*visueel toezicht’*) impliceert dat er bv. een venster moet zijn tussen de leef- en de rustruimte. De aanbeveling van Opgroeien hierover luidt echter: ‘*Zorg voor een actief toezicht: blijf in de buurt, ga in de rustruimte binnen, luister, kijk en voel.*’. Dit ‘*actief toezicht’* betekent dat begeleiders regelmatig fysiek de rustruimte moeten binnengaan om te zien of de kinderen nog in orde zijn. Een venster kan dus helpen, maar is niet nodig om dit actief toezicht te garanderen. De nieuwe sector-specifieke norm schrapt het visueel toezicht.

Als de ruimtes van een leefgroepunit rechtstreeks met elkaar verbonden zijn, faciliteert dat in belangrijke mate het actieve toezicht.

4.16 Spelruimte van minstens 3 m^2 per plaats (ongewijzigd)

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
‘Art. 3, 1e lid, 10° *De nettovloeroppervlakte in de leefruimtes die gebruikt kan worden voor* ***spel****, bedraagt minstens 3 m^2 per plaats.’*	*‘Art. 3 §6 1° de nettovloeroppervlakte in de leefruimtes die gebruikt kan worden voor spel, bedraagt minstens 3 m^2 per kinderopvangplaats;’*

Het VIPA kiest bewust voor het behoud van deze norm om interpretatieverschillen met impact op het aantal kinderen te vermijden en om de oppervlakte van de spelruimte niet te beknotten. Binnen VIPA blijft deze 3 m^2 in de leefruimte enkel voor spel gelden: de verzorging telt niet mee binnen die 3 m^2. Dit verschilt van de vergunningsvoorwaarden, waar verzorging enkel kan meetellen als de verzorgingsruimte of -zone ook voldoet aan de eisen van een leefruimte. Deze norm in de vergunningsvoorwaarden kan in de praktijk echter tot interpretatieverschillen leiden, onder meer bij(semi)afgescheiden ruimtes zonder daglicht of gedeelde verzorgingszones, wat een impact kan hebben op het aantal plaatsen. Daarom telt het VIPA de verzorgingszone niet mee in de oppervlakte voor de spelruimte.

Het belang van dit minimum voor spelruimte blijkt ook uit onderzoek dat aantoont dat idealiter 4 tot 5 m^2 spelruimte per kind aangewezen is. Te weinig spelruimte in de leefruimte kan leiden tot meer conflicten en minder betrokkenheid. In onze buurlanden en -regio’s gelden de volgende normen:

- Wallonië: 6 m^2 totaal, waarvan 4 m^2 leefruimte en 2 m^2 rust
- Frankrijk: 7 m^2 totaal, te reduceren tot 5,5 m^2 in zeer dense zones mits compenserende maatregelen
- Luxemburg: ca. 3,3 - 4 m^2 leefruimte naargelang leeftijd en 2 m^2 slaapruimte voor kinderen < 2 jaar
- Nederland: 3,5 m^2 leefruimte, met aparte rustruimte voor kinderen < 1,5 jaar. Bij nieuwbouw moet de slaapruimte in een beschermd sub-brandcompartiment liggen, een extra bouwkundige eis en zijn er bijkomende ergonomische eisen
- Duitsland: geen landelijke norm; normen verschillen per deelstaat/stad. Steden hanteren doorgaans 5 tot 6 m^2 leefruimte met een aparte rustruimte

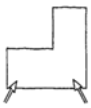
4.17 Visueel toezicht vanuit de leefruimte

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
‘Art. 3, 1e lid, 10° *De vorm, de ligging, het gebruik van materialen en de inrichting van de leefruimte maken rechtstreeks visueel toezicht mogelijk vanuit de verzorgingszone op de volledige leefruimte.’*	*‘Art. 3 §6 4° de vorm en de inrichting van de leefruimte maken een permanent toezicht mogelijk.’*

De bestaande vergunningsvoorwaarden vereisen dat de organisator (via risicoanalyse) actief, auditief en visueel toezicht én permanente begeleiding waarborgt. De bestaande VIPA-regelgeving spreekt over ‘permanent toezicht’. Dit betekent dat de begeleider altijd toezicht moet kunnen houden op alle kinderen in

de leefruimte. Dit levert bv. problemen op voor leefruimtes in L-vorm, waarbij men vanop sommige posities in de leefruimte geen direct zicht heeft op alle hoeken van de leefruimte. Om hier de nodige flexibiliteit te voorzien, maar toch direct zicht te garanderen, is deze norm herschreven tot 'rechtstreeks visueel toezicht mogelijk vanuit de verzorgingszone'.

Dit maakt bv. onderstaande L-vormige leefruimte nu wel mogelijk, waar dit in de huidige regelgeving niet het geval is, omdat op de linkse positie het toezicht op de volledige leefruimte niet mogelijk was. Met deze versoepeling volstaat het om de verzorgingszone bv. op de rechtse positie te plaatsen om 'rechtstreeks visueel toezicht' te garanderen.

4.18 Rustruimte van minstens 2 m^2 per plaats

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 3, 1e lid, 11° *De nettovloeroppervlakte in de* ***rustruimte*** *bedraagt minstens 2 m^2 per plaats en de rustruimte is akoestisch geïsoleerd.'*	*'Art. 3 §7 1° de nettovloeroppervlakte van de rustruimte bedraagt minstens 2 m^2 per bedplaats; 2° de rustruimte is akoestisch geïsoleerd.'*

Voldoende rustruimte voor elk kind is essentieel voor zijn fysieke en emotionele welzijn. Een goede slaapkwaliteit heeft immers een directe invloed op de gezondheid, groei en cognitieve ontwikkeling van kinderen. In 2023 deed de onderzoeksgroep Bouwfysica en Duurzaam Bouwen van de KU Leuven een simulatiestudie om te onderzoeken welk effect ventileren en verluchten heeft op de binnenluchtkwaliteit en het energieverbruik van een kinderdagverblijf. Uit de simulaties bleek dat een ventilatiesysteem met 36 m^3/uur per persoon volstaat om de CO_2-concentratie onder gangbare richtwaarden van respectievelijk onder de 1.200 en bij vraagsturing onder 900 ppm ('parts per million') te blijven. Dit is berekend voor een rustruimte met min. 2,5 m^2/persoon. In lokalen met hoge bezettingsgraad (1 m^2/persoon) is het moeilijk om binnen de integrale duurzaamheid (energiezuinige aanpak) een aanvaardbaar binnenklimaat te garanderen:

- m.b.t. de gewenste luchtkwaliteit, streefwaarde maximum 900 ppm (VIPA-criteria duurzaamheid BIN3.1)
- binnen de aanvaardbare comfortparameters voor akoestiek en tocht (VIPA-criteria duurzaamheid BIN2.2)
- met de garantie van zomercomfort (VIPA-criteria duurzaamheid BIN2.1)

De bestaande norm spreekt over '2 m^2 per bedplaats', zonder de term 'bedplaats' te definiëren. Dit zorgde voor onduidelijkheid, omdat de term op verschillende manieren geïnterpreteerd kon worden bij gebruik van stapelbedden:

- 'per plaats voor een bed' waarbij in een stapelbed 2 kinderen op 2 m^2 kunnen slapen aangezien ze boven elkaar slapen, wat overeenkomt met 1 m^2 per kind;
- 'Per plaats in een bed' komt overeen met 2 m^2 per plaats of kind.

Met de nieuwe norm '2 m^2 per plaats' sluit het VIPA aan bij de interpretatie 'per plaats in een bed'. De rustruimte blijft daardoor voldoende ruim om, bij een latere wissel van bedtype (bv. van stapelbedden naar spijlenbedden), het aantal plaatsen te behouden én tegelijk een aanvaardbare bezettingsgraad te bewaren in functie van binnenluchtkwaliteit.

4.19 De verzorgingszone heeft een verzorgingstafel en één wastafel voor baby's en peuters

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
***'Art. 3, 1e lid, 12°** De **verzorgingszone** van de leefgroep is uitgerust met een verzorgingstafel met minstens één wastafel die geschikt is voor het wassen van baby's en peuters.'*	*'Art. 3 §8. Voor de verzorgingszone gelden de volgende normen: 1° de verzorgingszone is minstens uitgerust met een ingebouwd kinderbad;'*

Deze norm schrapt het verplicht ingebouwde kinderbad, wat meer flexibiliteit biedt.

4.20 Sanitair voor kinderen

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
***'Art. 3, 1e lid, 13°** De leefgroep beschikt over de aansluitingen voor minstens twee **kindertoiletten** en één **wastafel op kindhoogte**. Wanneer in de leefgroep peuters worden opgevangen, worden er minstens twee kindertoiletten en één wastafel op kindhoogte geïnstalleerd.'*	*'Art. 3 §8 2° de verzorgingszone beschikt over twee kindertoiletten als de verzorgingszone ook voor peuters is bestemd.'*

De bestaande VIPA-regelgeving vraagt dat elke verzorgingszone sowieso 2 kindertoiletten voorziet als deze voor de opvang van peuters bestemd is. Dit betekent dat verzorgingszones die niet voor peuters bestemd zijn, momenteel geen kindertoiletten moeten voorzien.

De nieuwe norm maakt een meer flexibele invulling van het gebouw mogelijk, waarbij bv. een verticale leefgroepwerking (enkel baby's of enkel peuters) wijzigt naar een horizontale (zowel baby's als peuters). Door van bij aanvang de nodige aansluitingen te voorzien, kan het kinderdagverblijf achteraf immers gemakkelijk leefgroepen omwisselen van leefruimte en toiletten installeren als het nodig is (bij peuters) of afkoppelen als het niet nodig is (bij baby's).

Daarnaast verduidelijkt de nieuwe norm dat kindertoiletten voorzien moeten zijn van een wastafel op kindhoogte. Een wastafel is niet enkel relevant bij toiletbezoek en verzorging, maar wordt doorheen de dag gebruikt, bijvoorbeeld bij knutselactiviteiten en voor of na eetmomenten. Een wastafel op kindhoogte ondersteunt de zelfstandigheid van kinderen en maakt dagelijkse routines vlotter en werkbaarder voor de begeleiders.

4.21 De verblijfsruimtes vormen een aaneengesloten geheel

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
***'Art. 3, 1e lid, 14°** De verblijfsruimtes die bestemd zijn voor de doelgroep vormen een **aaneengesloten geheel** en zijn toegankelijk via een ingang die alleen voor de doelgroep gebruikt wordt. Er is **toezicht** mogelijk op die ingang. Elke **leefgroep voor kinderen jonger dan drie jaar is enkel bereikbaar vanuit die ingang** zonder dat de werking van de leefgroepen of het buitenspelen wordt verstoord.'*	*'Art. 3 § 9. De kinderopvanglocatie beschikt over: 1° een hoofdingang. Er is een afzonderlijke toegang tot de kinderopvanglocatie, die alleen daarvoor gebruikt wordt, met mogelijkheid tot toezicht. Vanuit die ingang en de circulatieruimte is elke leefgroepunit afzonderlijk te bereiken. '*

De nieuwe norm verruimt het gebruik van de ingang naar de doelgroep, waardoor ook bv. kleuters gebruik kunnen maken van deze ingang bv. in kader van de doorgaande lijn. Deze wijziging laat ook toe dat de toegang tot de leefgroepunit via buiten kan verlopen i.p.v. altijd verplicht via circulatieruimtes in het gebouw, zoals nu het geval is. Ook een tochtportaal is niet langer verplicht.

4.22 Verzorgingsruimte en sanitaire ruimte kunnen gedeeld worden tussen 2 leefgroepen

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 3, 1e lid, 15° *Een verzorgingsruimte of sanitaire ruimte met kindertoiletten kan gedeeld worden tussen leefgroepunits, op voorwaarde dat:* *a. de gedeelde ruimte fysiek gescheiden is van de leefruimtes;* *b. de gedeelde ruimte rechtstreeks en gemakkelijk bereikbaar is vanuit beide leefruimtes;* *c. de verzorgingszones zodanig zijn ingericht dat visueel toezicht op beide leefruimtes mogelijk is;* *d. de werking van de leefgroepen hierdoor niet wordt gestoord.'*	*'Art. 3, §5 'In één leefgroepunit wordt één leefgroep ondergebracht. De leefgroepunit is samengesteld uit één leefruimte, minstens één afsluitbare rustruimte en één verzorgingszone.'*

Het artikel 3, §5 uit het huidige VIPA-sectorbesluit voor kinderopvang (zie hierboven) betekent dat een verzorgings- of een sanitaire ruimte niet kunnen gedeeld worden tussen leefgroepen. Het voorstel van nieuwe norm stelt dat dit wél kan. Zo kan bv. de verzorgingsruimte efficiënter gebruikt worden en een kinderdagverblijf compacter gebouwd worden.

Ook bij gedeeld gebruik blijft de vergunningsvoorwaarde dat de leefgroepen gescheiden en afsluitbaar moeten blijven, gelden. Een gedeelde verzorgingsruimte of sanitaire ruimte moet dus fysiek gescheiden zijn van de leefruimtes (bv. door een glazen wand).

Bij gedeeld gebruik moeten de gedeelde ruimtes ook uitgerust zijn om kinderen uit 2 (of meer) leefgroepen te kunnen verzorgen of naar het toilet te laten gaan. Dit betekent bv. dat er wel 4 i.p.v. 2 kindertoiletten, voldoende verzorgingskussens voorzien moeten zijn, …

4.23 Één omkleedzone per bouwlaag

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 3, 1e lid, 16° *Er is minstens één* ***omkleedzone*** *voor de kinderen per bouwlaag.'*	*'Art. 3 §9 4° minstens één kleedzone voor de kinderen per bouwlaag;'*

De omkleedzone wordt gebruikt door de ouders om de kinderen aan- en uit te kleden, eventueel om een luier te verversen. Ze heeft minstens een verzorgingstafel, een bankje op kindhoogte en een bergruimte voor jassen en schoenen. Deze zone is bereikbaar vanuit de inkom of de circulatieruimte. Het is belangrijk om deze norm te behouden, omdat hiervoor anders vaak geen expliciete zone gereserveerd wordt en verzorgingstafel, bankje en kapstokken al snel naar de circulatieruimte verschuiven of de omkleedfunctie de verzorgingszone verdringt. Dit beperkt de toekomstige inzetbaarheid van het gebouw.

Als een omkleedzone in de circulatieruimte wordt voorzien, moet ze zo worden ingepast dat vrije doorgang, draaicirkels (van rolstoelen) en evacuatieroutes niet in het gedrang komen. De norm blijft daarom bewust beperkt en laat voldoende ruimte voor functionele interpretatie, zowel wat ligging als inrichting betreft.

Aparte verzorgings- en omkleedzones zijn ook nodig om privacy te waarborgen, de verzorgingszone vrij te houden voor begeleiders om te verluieren en om het risico op extra prikkels in de leefgroep te kunnen beperken. Wanneer de omkleedzone gebruik maakt van dezelfde verzorgingstafel als deze van de verzorgingszone, dan zou deze bovendien bruikbaar moeten zijn voor personen met een beperking (onderrijdbare en verlaagde verzorgingstafel, draaicirkel 150 cm, …).

4.24 Verruimde afwijkingsmogelijkheid

Voorontwerp BVR nieuwe algemene normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
'Art. 3, 2e lid *Het Fonds kan, op gemotiveerd verzoek, een* ***afwijking*** *toestaan wanneer de naleving van een norm, vermeld in het eerste lid, niet haalbaar is wegens erfgoedwaarde of bouwtechnische beperkingen, op voorwaarde dat de kwaliteitsvolle werking van de voorziening niet in het gedrang komt.'*	*'Art. 3, §3 3e lid. Het Fonds kan op gemotiveerde aanvraag, afwijken van de normen, vermeld in het tweede lid, met behoud van de toepassing van artikel 17 van het Vergunningsbesluit van 22 november 2013. De Vlaamse minister, bevoegd voor de zorginfrastructuur, kan de voorwaarden bepalen waaronder de afwijkingen, vermeld in het derde lid, kunnen worden toegestaan.'*

In verschillende VIPA-sectorbesluiten zijn nu afwijkingsmogelijkheden voorzien, maar meestal voor een specifiek artikel of element van de normen. Dit voorontwerp van besluit verruimt deze afwijkings-mogelijkheid naar algemene bouwtechnische en bouwfysische normen voor alle VIPA-sectoren. Dit creëert meer flexibiliteit bij de beoordeling van concrete VIPA-aanvragen.

4.25 Normen over technische installaties, ventilatie, …

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
Geen bepaling.	*Art. 3 §4. Voor de bouw en de inrichting gelden de volgende normen:* *1° de infrastructuur en de technische installaties garanderen dat in de ruimtes die bestemd zijn voor de kinderen, de temperatuur in de leefruimte minimaal 22 °C en in de rustruimte minimaal 18 °C kan bedragen;* *3° alle lokalen die bestemd zijn voor de kinderen, kunnen geventileerd worden op natuurlijke wijze of op mechanische wijze.*

De eisen over het binnenklimaat, zoals in deze norm geformuleerd, worden ondervangen door de EPB-regelgeving en de VIPA-duurzaamheidscriteria. Daarom worden ze hier in de regelgeving geschrapt.

4.26 Tochtportaal geschrapt

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
Geen bepaling.	*Art. 3 §9 De kinderopvanglocatie beschikt over: …* *1° … Als de hoofdingang een buiteningang is, is die voorzien van een tochtportaal.*

Het tochtportaal schrappen zorgt voor meer ontwerpvrijheid en voor dalende bouwkosten.

4.27 Administratieve ruimte geschrapt

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
Geen bepaling.	*Art. 3 §9. De kinderopvanglocatie beschikt over:* *2° een administratieve ruimte;*

Het VIPA schrapt de verplichting om een administratieve ruimte te hebben. Zo krijgen voorzieningen, in dit geval kinderdagverblijven meer vrijheid om te bekijken hoe ze dat organiseren (bijv. geïntegreerd met een gesprekslokaal, één administratief lokaal (of gebouw) voor meerde locaties benutten, …).

4.28 Keukenzone of -ruimte geschrapt

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
Geen bepaling.	*'Art. 3 §9 De kinderopvanglocatie beschikt over:* *5° een keukenzone of -ruimte die voldoet aan de regelgeving FAVV.'*

De verplichting om een keukenzone of -ruimte te voorzien wordt in het VIPA-besluit geschrapt, omdat ze gestipuleerd staat in de regelgeving van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en dus sowieso geldt. De regelgeving m.b.t. de veiligheid van de voedselketen en de voorwaarden van het FAVV stelt dat wanneer in de voorziening maaltijden of tussendoortjes worden bereid, opgewarmd, verdeeld of bewaard, er een keukenruimte aanwezig moet zijn. Uitzonderlijk volstaat een uitdeelruimte, wanneer alle maaltijden extern in afzonderlijk verpakte porties worden aangeleverd. Aanrechtkeukens kunnen aanvullend worden voorzien in verblijfsruimtes.

4.29 Personeelsruimte geschrapt

Voorontwerp BVR nieuwe sectorspecifieke normen	Huidige norm VIPA-sectorbesluit kinderopvang
Geen bepaling.	*Art. 3 §9. De kinderopvanglocatie beschikt over:* *6° een personeelsruimte;*

De verplichting om een personeelsruimte te voorzien wordt in het VIPA-besluit geschrapt, omdat ze gestipuleerd staat in de Codex Welzijn op het Werk. De verplichting, zoals opgenomen in de Codex Welzijn op het Werk blijft dus gelden.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Art. 1. Voegt toe dat UNESCO-werelderfgoed voor het VIPA ook als erfgoedgebouw wordt beschouwd en op die manier ook in aanmerking komt voor afwijkingen op bouwtechnische en bouwfysische normen.

Verplaatst de definities van 'zone' en ruimte', in licht gewijzigde versie, van de specifieke bouwtechnische en bouwfysische normen naar het hoofdstuk over de definities en algemene bepalingen. Voegt ter verduidelijking definities toe van 'rechtstreeks', verblijfsruimte' en 'leefruimte'.

Art. 2. Schrijft in de regelgeving in dat de met VIPA-middelen gesubsidieerde infrastructuur afgestemd moet zijn op de doelgroep waarvoor hij bedoeld is.

Herformuleert in artikel 2 de bepaling dat door het VIPA gesubsidieerde infrastructuur moet voldoen aan alle van toepassing zijnde regelgeving, omdat deze bepaling niet langer slaat op de algemene bouwtechnische en bouwfysische normen van het VIPA, maar op externe algemene normen voor gebouwen (bv. brandveiligheid, …).
Schrapt in artikel 2 de bepaling dat de infrastructuur gemakkelijk toegankelijk en bereikbaar moet zijn.

Art. 3. Vervangt bestaand artikel 3 en formuleert de algemene bouwtechnische en bouwfysische normen waaraan een door het VIPA gesubsidieerde infrastructuur moet voldoen.

1° Behoudt de bepalingen over het raamoppervlak, het ongehinderd zicht en de daarmee gepaard gaande maximale hoogte van de bovenrand van onderregel. Formuleert ook een omschrijving van 'onderregel van het raam'. Versoepelt het raamoppervlak voor leefruimte groter dan 30 m^2.
2° Voert in dat elke zorggebruiker, ook deze die een beperking heeft, gebruik moeten kunnen maken van elk type zorgfunctie in de voorziening, dat niveauverschillen vermeden moeten worden en dat er minstens één rolstoeltoegankelijk toilet moet zijn.
3° Voert een minimale plafondhoogte van 2,5 meter in.
4° Voert in dat de privacy van de zorggebruiker verzekerd kan worden en dat er een (afsluitbare) ruimte is voor privaat overleg.
5° Behoudt de bepalingen over de buitenruimte.
6° Behoudt de bepaling over de minimale watertemperatuur.
7° Behoudt de bepaling over sanitaire ruimtes.
8° Verruimt de bepaling over bergruimte naar draagstoelen en hulpmiddelen.
9° Herformuleert het bestaande artikel 3, §5, maar wijzigt inhoudelijk niks.
Schrapt de verplichting dat er visueel toezicht mogelijk moet zijn tussen de ruimtes;
10° Behoudt de bepaling dat de nettovloeroppervlakte in de leefruimtes die gebruikt kan worden voor spel minstens 3 m^2 per plaats bedraagt en vervangt de verplichting van permanent toezicht door rechtstreeks visueel toezicht vanuit de verzorgingszone.
11° Verduidelijkt dat de minimale nettovloeroppervlakte van de rustruimte 2 m^2 per plaats i.p.v. per bedplaats bedraagt;
12° Schrapt de verplichting om een ingebouwd kinderbad te voorzien in de verzorgingszone.
13° Verplicht dat er in elke leefgroep sowieso aansluitingen voor toiletten voorzien moeten worden, zodat leefgroepen voor baby's eenvoudig kunnen veranderen naar leefgroepen voor peuters.
14° Verruimt het gebruik van de ingang van een kinderopvanglocatie naar de doelgroep, zodat ook kinderen van doorgaande lijn deze kunnen gebruiken.
15° Maakt het mogelijk dat een verzorgingsruimte gedeeld kan worden door meerdere leefgroepunits.
16° Behoudt de bepaling dat er minstens één omkleedzone voor de kinderen per bouwlaag voorzien wordt.

Voorziet de mogelijkheid tot afwijking van algemene bouwtechnische en bouwfysische normen. Dit in analogie met de afwijkingsmogelijkheid die voorzien wordt in het voorontwerp van besluit over de specifieke bouwtechnische en bouwfysische normen.

Art. 4 Formuleert een overgangsbepaling. Hierbij kan de aanvrager die al een ontvankelijke aanvraag voor VIPA-subsidies heeft ingediend, kiezen of voor de beoordeling van zijn plan de normen uit het besluit zoals van toepassing vóór de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit worden gehanteerd of deze die opgenomen zijn in dit wijzigingsbesluit. Hierbij kan de aanvrager enkel kiezen voor de volledige set aan normen uit het ene of het andere besluit en niet enkele normen van vóór de inwerkingtreding en enkele van erna. Als de aanvrager kiest voor de (nieuwe) normen van dit wijzigingsbesluit, dan kan hij de plannen van zijn ontvankelijke VIPA-aanvraag desgevallend aanpassen mét behoud van zijn aanvankelijke ontvankelijkheidsdatum.

Art. 5 Geeft aan welke minister bevoegd is voor de uitvoering van dit besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De aanpassingen in dit voorontwerp van wijzigingsbesluit hebben geen budgettaire impact.

Inspectie van Financiën verleende een gunstig advies op 30 april 2026. De Inspectie van Financiën merkt daarbij wel op dat er niet voorzien wordt in overgangsbepalingen voor bv. aanvragen die op het moment van inwerkingtreding in behandeling zijn (3.1.3) en vraagt zich af of het de bedoeling is de verplichting tot het beschikken over een keukenzone te schrappen (3.1.2).

In functie van de opmerkingen in het advies van de Inspectie van Financiën is een extra artikel 4 aan het voorontwerp van besluit toegevoegd dat stelt dat de aanvrager die al een ontvankelijke aanvraag voor VIPA-subsidies heeft ingediend, kan kiezen of voor de beoordeling van zijn plan de normen uit het besluit zoals van toepassing vóór de inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit worden gehanteerd of deze die opgenomen zijn in dit wijzigingsbesluit. Hierbij kan de aanvrager enkel kiezen voor de volledige set aan normen uit het ene of het andere besluit en niet enkele normen van vóór de inwerkingtreding en enkele van erna. Als de aanvrager kiest voor de (nieuwe) normen van dit wijzigingsbesluit, dan kan hij de plannen van zijn ontvankelijke VIPA-aanvraag desgevallend aanpassen mét behoud van zijn aanvankelijke ontvankelijkheidsdatum.

Daarnaast is in deze nota aan de Vlaamse Regering onder rubriek ‘4.30. Keukenzone of -ruimte geschrapt’ verduidelijkt dat de verplichting om een keukenzone of -ruimte te voorzien geschrapt wordt in de VIPA-regelgeving omdat deze opgenomen staat inde regelgeving van het FAVV.

Een gelijkaardige verduidelijking is opgenomen onder rubriek ‘4.29. Personeelsruimte geschrapt’ omdat deze verplichting opgenomen is in de Codex Welzijn op het Werk.

Met toepassing van artikel 31 §2 2° van het BVR VCO is voor dit dossier het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, niet vereist.

B. ESR-TOETS

Cfr. supra.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Dit voorontwerp van wijzigingsbesluit heeft geen impact op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorontwerp van wijzigingsbesluit heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het voorontwerp van wijzigingsbesluit dient voor advies aan de Raad van State voorgelegd te worden.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van wijzigingsbesluit van de Vlaamse Regering;

2° de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen te gelasten over het voormelde voorontwerp van wijzigingsbesluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ